

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної конференція
молодих вчених з нагоди Дня працівника сільського господарства
**«СУЧАСНА НАУКА:
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

17 листопада 2021 р.
м. Херсон

Редакційна колегія:

Відповідальні за випуск: голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених, Херсонського державного аграрно-економічного університету **Марія НІКІТЕНКО**; заступник голови Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Херсонського державного аграрно-економічного університету **Владислав КРИВИЙ**.

За редакцією

*доктора сільськогосподарських наук, професора,
проректора з наукової роботи та міжнародної діяльності
Херсонського державного аграрно-економічного університету
О.В. АВЕРЧЕВА*

Сучасна наука: стан та перспективи розвитку. матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених з нагоди Дня працівника сільського господарства, 17 листопада 2021р.м. Херсон. С. 368.

У матеріалах конференції висвітлено сучасні науково-практичні технології та досягнення агрономічних, економічних, природничих, екологічних, іхтіологічних, технологічних, ветеринарних наук. Для здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів, наукових співробітників, фахівців сільськогосподарських підприємств результати наукового пошуку можуть бути використані для визначення пріоритетних напрямів подальших досліджень, формування нових наукових ідей.

Tashkent State Agrarian University

*ННЦ «Інститут виноградарства и виноробства імені В. Е. Таїрова» НААН
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Інститут розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН
Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН
Інститут кібернетики імені В.М.Глушкова НАН України
Інститут агроекології і природокористування НААН
Державна установа "Інститут зернових культур НААН"
Національний університет цивільного захисту України
Білоцерківський національний аграрний університет
Уманський національний університет садівництва
Херсонський національний технічний університет
Вінницький національний аграрний університет
Сумський національний аграрний університет
Одеський державний аграрний університет
Інститут зрошуваного землеробства НААН
ДУ ХФ "Інститут охорони ґрунтів України"
Державний біотехнологічний університет
Тернопільська ДСГДС ІКСГП НААН
ВСП «Боярський фаховий коледж» НУБіП України
Херсонської багатопрофільної гімназії № 20 імені Бориса Лавренюва Херсонської міської ради*

*Автор несе повну відповідальність за викладений матеріал у збірнику матеріалів тез конференції.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

- АВЕРЧЕВ О.В.** - проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету, д-р. с.-г. наук., професор;
- НІКІТЕНКО М.П.** - голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Херсонського державного аграрно-економічного університету;
- КРИВИЙ В.В.** - заступник голови Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Херсонського державного аграрно-економічного університету.

Програмні кейси конференції:

- КЕЙС 1. Сучасні агротехнології в рослинництві, овочівництві та садівництві.
КЕЙС 2. Перспективні технології у ветеринарії, виробництві і переробці продукції тваринництва та аквакультури.
КЕЙС 3. Тенденції раціонального природокористування та збереження земельних ресурсів.
КЕЙС 4. Сучасні досягнення інженерних наук у будівництві та електрифікації виробничих підприємств
КЕЙС 5. Тенденції розвитку харчового виробництва та індустрії готельно-ресторанної справи.
КЕЙС 6. Розвиток підприємництва, менеджменту та ІТ-технологій в аграрному виробництві.

Матеріали конференції з подальшим доопрацюванням (за необхідністю) можуть бути опубліковані у фахових виданнях Херсонського державного аграрно-економічного університету **«Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки»**, **«Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка»**, **«Таврійський науковий вісник. Серія: Технічні науки»** та **«Водні біоресурси та аквакультура»**, які внесені до переліку фахових видань України (категорія "Б").

Список літератури

1. *Виробництво проса: підсумки та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.agro-business.com.ua/component/content/article/1301.html?ed=70](http://www.agro-business.com.ua/component/content/article/1301.html?ed=70).*
2. *Ушкаренко В.О. Просо – на півдні України / В.О. Ушкаренко, О.В. Аверчев. – Херсон: Олді плюс, 2007. – 196 с.*
3. *Нікітенко М.П., Аверчев О. В. Вирощування проса в умовах Півдня України. Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки. Херсон, 2020. Вип. 116. Ч. 2. С. 47-55.*

УДК:633.11:631.527.5 (477.7)

ПІДБІР СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАСТВОРЕННЯ ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ ПОСІВІВ ЗА УМОВ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

ЗАКІН Р. В. – здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

БЕРДНІКОВА О. Г. – канд. с.-г. наук, науковий керівник

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Актуальність досліджень. Серед заходів, направлених на створення високопродуктивних посівів та одержання високоякісного врожаю озимої пшениці, виключно важлива роль належить умовам вирощування. Залежно від кліматичних умов рослини, по-різному ростуть і розвиваються. Вони набувають неоднакову стійкість до низьких і високих температур, хвороб і шкідників, а також формують різні врожаї та якість зерна[4].

Основна частина. У різні періоди розвитку землеробства людина прагнула відібрати такі біотиби, які менше реагували на різноманітні впливи зовнішнього середовища і формували більш високі та сталі врожаї[3-7] . Тому можна вважати, що підбір сортів пшениці озимої головний фактор, яким можна регулювати врожайність в різних умовах.

Результати досліджень. Однією з важливих адаптивних властивостей рослин озимої пшениці, що забезпечує стабільне одержання високих урожаїв зерна, є стійкість проти несприятливих умов зимівлі. В Україні озимі часто зазнають впливу абіотичних факторів, таких як низькі мінусові температури, притерта льодова кірка, відлиги, випрівання, вимокання та зимові посухи.

Дані зимостійкості сортів озимої пшениці залежно від умов вирощування викладені в таблиці 1

Таблиця 1. Зимостійкість сортів озимої пшениці залежно від умов вирощування, бал

Сорт	Умови вирощування	
	Без зрошення	Зрошення
Одеська -267 (стандарт)	4,0	4,5
Благо	3,5	4,0
Марія	4,5	5,0
Асканійська	4,5	5,0
Славна	4,0	4,5

Згідно даних таблиці 1. Свідчить про те, що значний вплив на рівень зимостійкості рослин озимої пшениці мали сорт та умови вирощування.

Так, зрошення збільшували зимостійкість озимої пшениці в середньому на 0,5 бали.

Найвищою зимостійкістю характеризувались такі сорти, як Марія та Асканійська (4,5 бали в умовах без зрошення та 5,0 бали в умовах зрошення). Найнижчою зимостійкістю за період досліджень володів сорт Благо.

Інфекційні хвороби пшениці є одним з основних факторів, що призводить до значного зниження врожаю зерна і погіршення його якості[6].

При інтенсифікації сільськогосподарського виробництва, коли рослини в додатковому обсязі одержують мінеральне живлення та вологу, одночасно з ними відбувається розвиток збудників найбільш шкідливих грибкових захворювань: бурої іржі, борошнистої роси, кореневих гнилей, септоріоза.

Бура іржа є дуже шкідливим захворюванням озимої пшениці. Вона уражує рослини у всі фази їхнього розвитку, має високу екологічну пластичність. Втрати від захворювань бурюю іржею значні і в роки епіфітотій можуть досягати 50-70%.

Досить шкодо чинним фітопатогеном, що також лімітує зростання урожайності озимої пшениці, є борошнеста роса. Втрати урожаю при ураженні цією хворобою можуть сягати 30%. Найбільш небезпечна вона при підвищених дозах добрив із наявністю вологи.

Кореневі гнилі рослин є дуже шкідливими хворобами, які зумовлені різноманітними грибками, а іноді і бактеріями.

Ступінь ураження рослин озимої пшениці хворобами представлена в таблиці 2. Дані, отримані в результаті досліджень, ступеня ураження сортів озимої пшениці за різних умов вирощування можна зробити висновок, що цей фактор має значний вплив на розвиток хвороб.

Найбільшої шкоди хвороби завдають за вирощування озимої пшениці саме при зрошенні.

Найменшою стійкістю до хвороб мав сорт Славна як без зрошення, так і при зрошенні.

Сорти Марія та Асканійська мали стійкість до цих же хвороб на рівні стандарту Одеська - 267.

Таблиця 2. Ступінь ураження сортів озимої пшениці хворобами за різних умов вирощування

Сорт	Умови вирощування					
	Без зрошення			Зрошення		
	БІ, %	БР, %	КГ, бал	БІ, %	БР, %	КГ, бал
Одеська -267 (стандарт)	10	5	1,0	15	10	1,2
Благо	10	5	1,2	15	10	1,4
Марія	10	5	1,0	15	10	1,2
Асканійська	10	5	1,0	15	10	1,2
Славна	15	10	1,4	20	15	1,8

Примітка: БІ – бура іржа
 БР – борошниста роса
 КГ – кореневі гнилі

Висновки. Серед заходів, направлених на створення високопродуктивних посівів і одержання високого врожаю озимої пшениці, виключно важлива роль належить підбору сортів за різних кліматичних та ґрунтових умов вирощування. Виробництво та заготівля зерна пшениці з високими технологічними якістьми уможливорює одержувати високоякісні продукти харчування, економно і раціонально використовувати зернові ресурси.

Список літератури

1. Адамень Ф.Ф. Оптимізація строків сівби озимих зернових в умовах Криму / Ф.Ф. Адамень, Л.А. Радченко, К.Г. Женченко // Вісник аграрної науки. – 2009. - №12. – С. 27-28.
2. Алімов Д.М. Рослинництво: Лаб. практи. заняття: Навч. посіб / Алімов Д.М., Білоножко М.А., Бобро М.А. – К.: «Урожай», 2001.
3. Алімов Д.М. Технологія виробництва продукції рослинництва: Підручник / Алімов Д.М., Шелестов Ю.В. – К.: «Вища школа», 1995. – С. 131-141.
4. Бабаянц Л. Шкала оценок сортов зерновых колосовых культур по устойчивости к листовым болезням / Бабаянц Л., Маштерхази А, Валтер Ф. // Методы селекции и оценки устойчивости пшеницы и ячменя к болезням в странах-членах СЭВ. – Прага, 1988. – 321 с.
5. Бабіч Ю.В. Строки сівби та продуктивність озимої пшениці по чорному пару / Ю.В. Бабіч, М.М. Солодушко, М.І. Пихтій, М.І. Громов // Хранение и переработка зерна. – Днепропетровск, 2003. - №9. – С. 24-26.
6. Базалій В.В. Пластичність і стабільність продуктивності різних морфобіотипів озимої пшениці // Таврійський науковий вісник / Базалій В.В., Базалій Г.Г. – Херсон: Айлант, 1997. – В. 2. – С. 13-17.
7. Байкалов А. Фазы роста и этапы органогенеза озимой пшеницы / Байкалов А. // Фермерське господарство. – 2006. - № 43. – С. 21.
8. Балджі Е. Перспективні сорти озимої пшениці для степу / Балджі Е., Вожегова Р. // Пропозиція. - № 10. – 1998. – С. 22.
9. БН та ПШ-4-79. Норми проектування.

10. Бугай С.М. Озима пшениця на Україні / Бугай С.М. К.: Урожай, 1967. – 265 с.

УДК 633.1

ГРЕЧКА ОСНОВНА КРУП'ЯНА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

ЙОСИПЕНКО І. В. - здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна
АВЕРЧЕВ О. В. – д-р с.-г.наук, професор, науковий керівник
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Культура гречка родом з Індії. Її найближчим родичем вважають татарську гречку. Як сільськогосподарська культура відома понад 2500 років. Вирощування гречки в Європі почалося в 15 столітті. В Україні найбільш популярна стала з 16 століття. Нині посівні площі гречки у світі становлять близько 4 млн. га. Вирощується переважно в країнах Європи (2,4 млн га). Менше вирощуються в США, Канаді, Японії, Індії та Китаї. Найбільші посівні площі гречки зосереджено в СНД - 2 млн. га. Більшість дослідників вважають, що культура гречка походить з гірських районів східної частини Азії. У Монголії, Сибіру та Примор'ї ми досі знаходимо найбільші географічні популяції татарської гречки (*F. tataricum*) з дрібними зеленими та культурними (*F. esculentum*) білими та рожевими квітками [1].

Ця культура відносно молода в Європі. Швидше за все, вона була завезена в Європу під час татарської навали ще у 13 столітті, та зокрема в Україну. В Україні основні посіви гречки, понад 25 % всієї посівної площі, були зосереджені у Чернігівській губернії. Врожаї культури гречки в той час були дуже низькими – 0,3-0,4 т/га. Надалі її значення порівняно з іншими сільськогосподарськими культурами зменшується.

Причин низького врожаю гречки багато. Сюди входить зменшення площі лісів на ділянках його вирощування, що спричиняє вплив шкідників; Недорозвинена коренева система і листовна поверхня квіткових рослин; Особливості забруднення квітки пов'язані з статевим диморфізмом тощо. Але головна причина — недосконалість вирощування гречки, ставлення до неї, як до другорядної культури [2].

Враховуючи важливу цінність гречки як продовольчу, кормову, медоносну, лікарську, страхову та технічну культуру, а також майже стерильну технологію їх вирощування, і незважаючи на їх низьку і нестійку продуктивність, увага до цієї культури не тільки зменшилася. Але в деякі роки навіть до цього моменту. У цьому сенсі від виробників вимагається не тільки